

Memo

Aan Ben Wajer
Van Drs. Scheerder, N.
Telefoon 0613221762
Kenmerk BO-N-100018594
Projectnummer RL188320
Onderwerp Literatuurstudie en veldonderzoek Station Wijchen ten behoeve van Flora en faunaonderzoek.
Concept.
Datum 25 juni 2010

1. Achtergrond

ProRail heeft werkzaamheden gepland bij station Wijchen (provincie Gelderland). Er wordt gewerkt vanaf km 55.9 tot km 66.14. De werkzaamheden betreffen:

- het aanleggen van een nieuw overpad of een voetgangersbrug/tunnel bij km 56.22,
- een nieuw perron tussen km 56.25 en 56.49,
- het onderstation bij km 56.54 wordt verplaatst naar km 56.48,
- en het verbreden van de overweg bij km 56.680 en het
- verleggen van het spoor en aanpassen van de overweg bij km 66.14.

De werkzaamheden vinden voornamelijk (behalve het overpad) aan de noordzijde van het huidige spoor plaats. De werkzaamheden worden deels uitgevoerd vanaf het huidige spoor. Er zal ruimtebeslag plaats vinden in de berm aan de noordzijde tussen de Tunnelweg (kilometer 56.14) en kilometer 56.8. Aan de zuidzijde van het spoor vindt ruimtebeslag plaats op de berm bij kilometer 56.22 in verband met het nieuwe overpad of voetgangersbrug/tunnel. Mogelijk wordt het projectgebied uitgebreid naar de berm aan de zuidkant tussen kilometer 56.3 en 56.5.

De werkzaamheden worden s' nachts uitgevoerd gedurende drie weekenden in het najaar. De afronding van de werkzaamheden staat gepland voor december 2012. Er worden geen gebouwen gesloopt en geen sloten gedempt.

2. Wettelijk kader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De soortbescherming is in de wet geregeld middels de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming middels de Natuurbeschermingswet en het beleid uit Provinciale Streekplannen.

2.1. Soortbescherming: Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren.

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De beschermde soorten zijn verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden bij het kunnen verkrijgen van een ontheffing:

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige / licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- Er is geen andere bevredigende oplossing. Waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;
- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

2.2. Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen van de Flora- en faunawet. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Het is mogelijk te werken volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn, tenzij er nestplaatsen aanwezig zijn van soorten die jaarrond beschermd zijn. Dit zijn vogels met een vaste rust- en verblijfplaats zoals spechten, uilen en roofvogels of vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden. Voor deze soorten is altijd een ontheffing benodigd ook al vinden werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 van de Flora- en faunawet worden toegepast.

2.3. Rode Lijst

Voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld Nederland, geven Rode lijsten een overzicht van soorten die daaruit zijn verdwenen en soorten die in het gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig (www.minlnv.nl).

2.4. Gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

Onder de Natuurbeschermingswet worden de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden aangewezen, gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd. Voor activiteiten of projecten die

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn. Provincies wijzen in hun Streekplan de gebieden aan die onder de EHS vallen (PEHS). Hiervoor geldt bij ontwikkelingen het 'nee-tenzij' principe.

3. Bureaustudie

Er is een bureaustudie gedaan naar bestaande verspreidingsgegevens. Er is gekeken of er beschermde gebieden in of nabij het projectgebied voorkomen. Het Natuurloket is geraadpleegd voor inventarisatiegegevens van beschermde flora en fauna. Ten slotte zijn verspreidingsatlassen van verscheidene soortgroepen geraadpleegd.

3.1. EHS en Natura2000 gebieden

Binnen een straal van 4 kilometer vanaf het projectgebied ligt geen Natura2000 gebied. Het projectgebied ligt niet in of nabij de EHS.

3.2. Natuurloket

Het Natuurloket stelt inventarisatiegegevens van beschermde flora en fauna beschikbaar. De gegevens zijn beschikbaar per hok van een kilometer bij een kilometer. Hiervan worden alleen het aantal voorkomende soorten van tabel 1 en tabel 2/3 gegeven en of het een soort van de Rode lijst of Habitatrichtlijn betreft, er worden geen soortnamen verstrekt. Hieronder staan de resultaten van het Natuurloket beschreven, in bijlage 1 zijn de volledige resultaten weergegeven.

Het projectgebied valt binnen de kilometerhokken 178/424 en 179/424 (x/y coördinaten). In het kilometerhok 178/424 komen beschermde plantensoorten voor, namelijk één soort die is opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet, twee soorten die zijn opgenomen in tabel 2/3 van de Flora- en faunawet en vier soorten die zijn opgenomen in de Rode lijst. Er komen twee soorten zoogdieren voor die zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Daarnaast komen er 5 soorten voor die zijn opgenomen in tabel 2/3 van de Flora- en faunawet waarvan 2 soorten ook middels de Habitatrichtlijn worden beschermd.

In het kilometerhok 179/424 komt één plantensoort voor die is opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet en twee plantensoorten die zijn opgenomen op de Rode lijst. Er is een paddenstoelsoort van de Rode lijst aangetroffen.

3.3. Verspreidingsatlassen

Planten

Langs het spoor tussen Nijmegen en Wijchen komt het grasklokje algemeen voor. Dit is een gedateerde melding uit Koster (1987).

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

Vogels

In het projectgebied en de omgeving komen 85-104 broedvogelsoorten voor waarvan 8-10 soorten zijn opgenomen op de Rode lijst (SOVON, 2002).

Grondgebonden zoogdieren

In het projectgebied en de omgeving komen algemene grondgebonden zoogdieren voor zoals de egel, mol, wezel en bunzing. Dit zijn soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet.

In het kilometerhok waarbinnen het projectgebied valt is de eekhoorn waargenomen (www.zoogdieratlas.nl, 2009). De eekhoorn is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet.

Figuur 1: Locatie waar de eekhoorn is waargenomen tussen 2005 en 2010. De meeste recente waarneming is in 2009. Bron: www.zoogdieratlas.nl.

Vleermuizen

Het projectgebied ligt binnen het potentiële verspreidingsgebied van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse, laatvlieger, bosvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, brandtsvleermuis en baardvleermuis (Limpens, 2009). Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- faunawet.

Amfibieën

In dit deel van Nederland komen algemene amfibie soorten voor die zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet zoals de kleine watersalamander, gewone pad en de bruine kikker.

In de omgeving van Wijchen komen de alpenwatersalamander, kamsalamander, knoflookpad, rugstreeppad, heikikker en poelkikker voor. Dit is buiten het stedelijk gebied van Wijchen (ten zuiden, noorden en noordoosten van Wijchen). De alpenwatersalamander is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet de overige hierboven genoemde amfibieën in tabel 3 van de Flora- en faunawet (RAVON, 2009). Er zijn geen literatuurgegevens gevonden over het voorkomen van zwaar beschermde amfibieën binnen het projectgebied en de directe omgeving.

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

Reptielen

Ten zuiden van Nijmegen en ten zuiden van Wijchen komt de levendbarende hagedis voor (RAVON. 2009). De levendbarende hagedis is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Er zijn geen literatuurgegevens gevonden over het voorkomen van reptielen binnen het projectgebied en de directe omgeving.

Vissen

In het projectgebied komt geen oppervlaktewater voor daarom zijn de vissen niet behandeld in de literatuurstudie.

Insecten

Er zijn geen meldingen gevonden van beschermde insecten in en nabij het projectgebied.

4. Veldbezoek

Er is overdag op 16 juni 2010 door een veldecoloog een bezoek aan het projectgebied gebracht. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en (sporen van) beschermde dieren op en rond het projectgebied. Tijdens het veldbezoek is met betrekking tot vleermuizen geen onderzoek uitgevoerd met de batdetector of boomcamera. Er heeft alleen een visuele inspectie plaats gevonden (sporenonderzoek en beoordeling potentiële geschiktheid als verblijfplaats, foerageergebied en vliegroute).

Figuur 2: Voorzijde station Wijchen met zicht op de parkeerplaats.

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

Figuur 3: spoorberm tussen km 56.14 (Tunnelweg) en 56.3

Figuur 4: zicht vanaf km 56.3 richting Hoefsestraat.

4.1. Planten

Er zal ruimtebeslag plaats vinden in de berm aan de noordzijde tussen de Tunnelweg (kilometer 56.14) en kilometer 56.8. Deze berm bestaat uit een schrale en grazige vegetatie met soorten als zandblauwtje, hazenpootje en schapenzuring. Aan de zuidzijde van het spoor vindt ruimtebeslag plaats op de berm bij kilometer 56.22 in verband met het nieuwe overpad of voetgangersbrug/tunnel. Aan de zuidzijde van het spoor tussen de Tunnelweg (kilometer 56.14) en kilometer 56.3 staan meerdere exemplaren van het grasklokje. Deze plant is opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet en hiervoor geldt een vrijstelling van ontheffing bij ruimtelijke ingrepen. Verder zijn er geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Mogelijk wordt het projectgebied uitgebreid aan de zuidkant tussen kilometer 56.3 en 56.5. Hier staat een dichte vegetatie met brandnetels, kleeftkruid, braam en struiken.

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

4.2. Vogels

Het projectgebied en de omgeving is geschikt voor broedende vogels. Werkzaamheden waarbij broedbiotoop wordt verstoord (zoals kappen van bomen, verwijderen van beplanting en bebouwen van het gebied) en verlichting tijdens de nachtelijke werkzaamheden kunnen broedende vogels verstoren. Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen en geen jaarrond beschermde nestplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden (als er geen broedende vogels aanwezig zijn) zullen er geen negatieve effecten op broedvogels optreden.

4.3. Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn konijnen waargenomen. Deze soort is opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet en hiervoor geldt een vrijstelling van ontheffing bij ruimtelijke ingrepen. De konijnen kunnen tijdens de werkzaamheden vluchten naar delen van de spoorberm buiten het projectgebied.

Uit de literatuurstudie blijkt het voorkomen van de eekhoorn in het kilometerhok waarbinnen het projectgebied valt. Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoornnesten aangetroffen, in het projectgebied komt geen naaldbos of gemengd bos voor.

In het projectgebied worden op basis van de literatuurgegevens en het aanwezige biotoop geen zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren verwacht. Negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

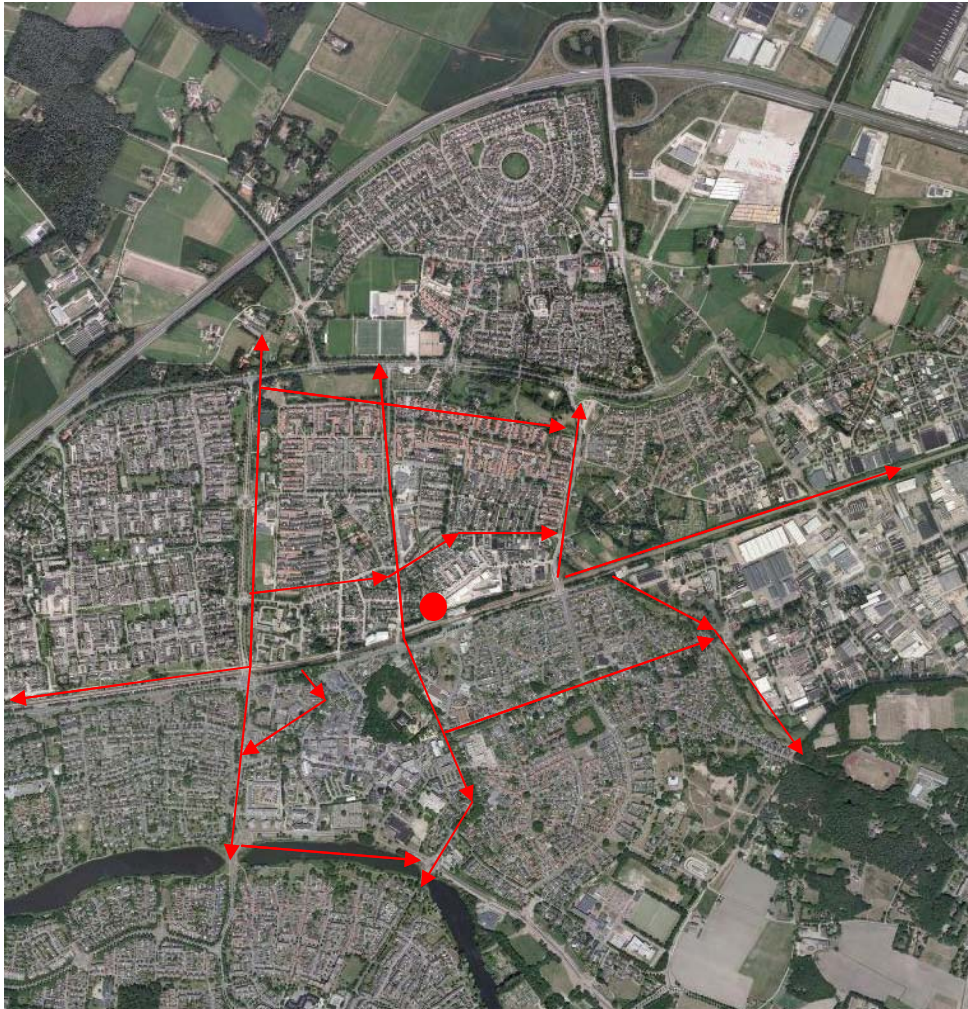
4.4. Vleermuizen

Er zijn 4 bomen aangetroffen met holten die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het betreft een eik op de parkeerplaats ten westen van het stationsgebouw. De boom staat naast het hekwerk aan de zuidzijde van het spoor op de locatie waar de nieuwe overgang of voetgangersbrug/tunnel is gepland. Bij de fietsenstalling ten noorden van het spoor staat een plataan met een holte. Op de parkeerplaats (aan de Meerkoetstraat) ten noorden van het spoor en ten oosten van de Tunnelweg staat ook een plataan met een holte. Tenslotte is er aan de zuidkant tussen kilometering 56.7 en 56.8 een Amerikaanse eik met een holte aangetroffen. De bomen kunnen indien de bomen met holten gebruikt worden als verblijfplaats leidt het kappen van deze bomen tot de vernieling van deze verblijfplaatsen. De verlichting tijdens de nachtelijke werkzaamheden kan vleermuizen verstoren.

In het projectgebied komen meerdere boomrijen voor. Dit soort rechtlijnige structuren zijn geschikt als vliegroute. Deze bomen blijven grotendeels staan met uitzondering van eventueel een enkele boom op de parkeerplaats ten westen van het stationsgebouw locatie waar de nieuwe overgang of voetgangersbrug/tunnel is gepland. Vleermuizen die eventueel verblijven in de bebouwing of in de bomen rondom het station kunnen via het projectgebied geschikte foerageergebieden (het buitengebied, het park ten zuiden van het station en het Wijchense meer) bereiken, zoals in figuur 5 is weergegeven. Er zijn echter alternatieve vliegroute en indien gerichte verlichting (geen verlichting van de boomtoppen) wordt gebruikt wordt geen verstoring van de vliegroute verwacht.

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

Figuur 5: Een aantal alternatieve vliegroutes (rode pijlen) vanaf de binnenstad richting de foerageergebieden. Het langs het station is met een rode stip aangegeven. Foto van Geoserver.

4.5. Amfibieën

In het projectgebied is geen oppervlakte water aanwezig en daarmee geen voortplantingsbiotoop voor amfibieën. Geschikte overwinteringplaatsen voor amfibieën (zoals een talud waarin amfibieën zich kunnen ingraven en houtstapel, boomstronken, compost of andere rommelhoekjes waar amfibieën onder kunnen kruipen) ontbreken. Derhalve worden er geen negatieve effecten op beschermde amfibieën verwacht.

4.6. Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen. In het projectgebied worden op basis van de literatuurgegevens en het aanwezige biotoop geen zwaar beschermde reptielen verwacht. Derhalve worden er geen negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde reptielen verwacht.

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

4.7. Vissen

In het projectgebied is geen oppervlakte water aanwezig. Derhalve worden er geen negatieve effecten op vissen verwacht.

4.8. Insecten

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde insecten aangetroffen, deze worden op basis van de literatuurstudie en het biotoop niet verwacht. Er worden geen negatieve effecten op beschermde insecten verwacht.

5. Conclusie

Natuurbeschermingswet

Het project heeft geen negatief effect op de EHS en Natura2000. Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet nodig.

Flora- en faunawet

Op basis van het veldbezoek, biotoopkenmerken en de bestaande gegevens moet rekening worden gehouden met de volgende beschermde soorten:

	Tabel 1 algemene soorten	Tabel 2 Licht beschermde soorten	Tabel 3 Streng beschermde soorten
Planten	X		
Diverse broedvogels (geen vogels met een vaste verblijfplaats)			X
Diverse algemene kleine grondgebonden zoogdieren	X		
Vleermuizen			X

Uit de volgende soort(groep) en zijn geen beschermde soorten aangetroffen of te verwachten:

- Amfibieën
- Reptielen
- Vissen
- Insecten

In onderstaande tabel is per soortgroep aangegeven of de werkzaamheden resulteren in handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet en of er een ontheffing is benodigd.

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

	Toelichting	Ontheffing Flora- en faunawet
Planten	In het projectgebied is het grasklokje aangetroffen.	Nee, het grasklokje is een soort van tabel 1 van de Flora- en faunawet hiervoor geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht.
Diverse broedvogels *	Het projectgebied is geschikt voor diverse broedvogels die hun nesten in bomen en struiken bouwen. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden is hier geen ontheffing voor benodigd. *	Nee, mits er geen broedende vogels worden verstoord. De werkzaamheden kunnen doorgang vinden indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden (15 maart – 15 augustus) plaats vinden. *
Algemene grondgebonden zoogdieren	In het plangebied komen algemene zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet voor.	Nee, voor soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet is geen ontheffing benodigd.
Vleermuizen **	Er is mogelijk een vliegroue en er zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig.	Mogelijk loopt er een vliegroue parallel langs het spoor. Deze vliegroue is niet cruciaal. Indien gerichte verlichting (geen verlichting van de boomtoppen) wordt gebruikt wordt verstoring van de vliegroue niet verwacht. Er zijn bomen met holten aanwezig. Het kappen van bomen en verlichting gedurende nachtelijke werkzaamheden kunnen deze verblijfplaatsen ongeschikt maken. Nader onderzoek is nodig om de verblijfplaatsen vast te stellen.

* Voor broedvogels zonder vaste rust- of verblijfplaats is geen ontheffing nodig voor het verstoren van leefgebied, mits er tijdens de verstoring geen bewoonde nesten aanwezig zijn. In de regel kan het broedseizoen worden aangehouden (15 maart – 15 augustus). Het gaat echter om een broedgeval, ongeacht de datum.

** Voor vleermuizen is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet benodigd indien verblijfplaatsen worden verstoord. Ontheffing voor verstoring van vliegroues en foerageergebied is alleen benodigd indien deze van cruciaal belang zijn voor de instandhouding van een verblijfplaats.

Conclusie is dat nader onderzoek nodig is voor vleermuizen. Het onderzoek naar de mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen kan plaats vinden met een boomcamera en batdetector.

Drs. Scheerder, N.
Adviseur Ecologie

Memo

Kenmerk BO-N-100018594

6. Literatuur

www.ravon.nl
www.minlnv.nl
www.vlindernet.nl
www.zoogdieratlas.nl
www.natuurloket.nl

Bijlsma, R. G. Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels. 1996.

Bos, F. & Bosveld, M. De dagvlinders van Nederland. 2006.

Creemers, R. & Delft, J. van. Atlas van reptielen en amfibieën in Nederland.
RAVON. 2009.

Hoekstra, B. & Broekhuizen, S. Atlas van Nederlandse zoogdieren. 1992.

Koster A. De flora van de Nederlandse Spoorwegen. Ministerie van
Landbouw en Visserij, Wageningen. 1987.

Limpens, H. Vleermuizen en planologie. VZZ. April 2009.

NVL. Atlas van de Nederlandse libellen. 2002.

Sovon. Atlas van de Nederlandse broedvogels. 2002.